

'Laten wij opstijgen...'

God heeft zoon van een mens willen zijn en de mensen wilde hij kinderen van God laten worden. Hij is afgedaald omwille van ons, laten wij opstijgen omwille van hem.

Want degene die zegt: 'Er is toch nooit iemand opgestegen naar de hemel, behalve degene die uit de hemel is neergedaald: de Mensenzoon die in de hemel is', is zelf de enige die neergedaald is en opgestegen.

Zouden degenen die door hem kinderen van God zullen worden, dan niet opstijgen naar de hemel? Verbaast het u dat hij hier was én in de hemel? Die mogelijkheid heeft hij zijn leerlingen ook gegeven. Paulus zegt: 'Wij hebben ons verblijf in de hemel.'

Augustinus, Geef mij te drinken p. 263-24

- • Dit voorjaar stond alles in Mariënhage in het teken van de verhuizing. Bij het opruimen neem je met pijn afscheid van wat je lief is. In een dik 'Mariënhage special' halen wij herinneringen op aan dit klooster. • •
- Verhuizen betekent ook vooruitkijken – wat is er straks nodig? Hoe kunnen leken de augustijnse spiritualiteit gestalte blijven geven? • •
- De Geest werkt niet volgens het boekje, mijmert Lode Caes. • •
- We openen met de bespreking van een recente uitgave: een nieuwe vertaling van Possidius' levensbeschrijving van Augustinus. • •

Boekpresentatie

Possidius

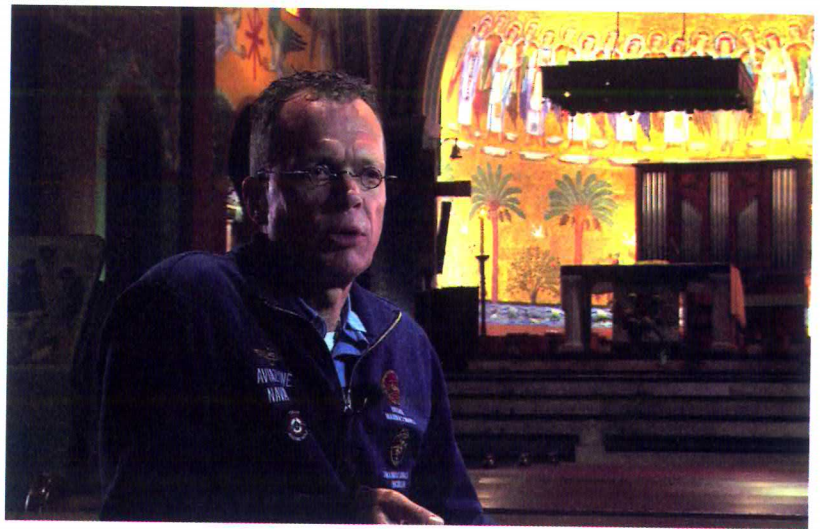
Het leven van Augustinus: biografie uit de vijfde eeuw

Een nieuwe Nederlandse vertaling van Possidius' *Vita (Sancti) Augustini* is op 29 november vorig jaar gepresenteerd, tijdens een letterlijk ondergrondse bijeenkomst in een werfkelder aan de Nieuwegracht in Utrecht.

Dr. Arnold Smeets fungeerde als ceremoniemeester. Dr. Vincent Hunink verzorgde een korte causerie over zijn nieuwe vertaling, prof. dr. Paul van Geest deed hetzelfde over zijn inleiding op het werk van Possidius. De laatste reikte bovendien symbolisch ter afsluiting van de bijeenkomst het eerste exemplaar over aan dr. Martijn Schrama o.s.a. vanwege zijn decennialange liefde en toewijding voor Augustinus en het augustinisme.

Possidius' levensbeschrijving is nu voor de tweede keer in het Nederlands vertaald. De eerste vertaling werd in 1986 verzorgd door Tarcisius Jan van Bavel o.s.a. Hij voorzag de levensbeschrijving indertijd per paragraaf van toelichting en commentaar en omlijstte het werk met een mooie bloemlezing uit de werken van Augustinus en met fraaie afbeeldingen uit middeleeuwse Vlaamse handschriften.

Het werk werd toen uitgegeven ter gelegenheid van het zestiende

Vincent Hunink

eeuwfeest van Augustinus' bekering, onder de titel *Veel te laat heb ik jou lief gekregen*. Die uitgave is nog maar nauwelijks uitverkocht en nu is er dus alweer een nieuwe uitgave verkrijgbaar. Loont het de moeite om die (ook) aan te schaffen?

Indiculus toegevoegd

In elk geval honoreert de vertaler een oorspronkelijke opzet van Possidius door aan diens levensbeschrijving van Augustinus nu voor het eerst ook zijn *Indiculus* in vertaling bij te voegen (p. 145-182). Die bevat een lijst van alle toen bekende geschriften, preken en brieven zoals die na Augustinus' dood in de nagelaten kloosterbibliotheek werden aangetroffen.

De waardevolle lijst laat zich niet altijd even gemakkelijk vergelijken met moderne overzichten: de *Indiculus* van Possidius is bijvoorbeeld anders geordend en sommige door hem genoemde werken zijn verloren gegaan. De vertaalde lijst bevat echter vele doorverwijzingen naar brief- en preeknummers zoals die tegenwoordig gangbaar zijn.

Uitgebreide inleiding

De vertaling wordt voorafgegaan door een substantiële inleiding (p. 7-52). Daarin aandacht voor Possidius, zijn *Vita Augustini*, enkele belangrijke resultaten van recent onderzoek naar dit werk, en een voorstel voor een mogelijk verborgen boodschap ervan. De verantwoording is misschien een

Paul van Geest

Paul van Geest / Vincent Hunink,
Possidius - Het leven van Augustinus: biografie uit de vijfde eeuw,
Damon, Budel 2016; 191 p.
ISBN 978 94 6340 022 0; € 19,90

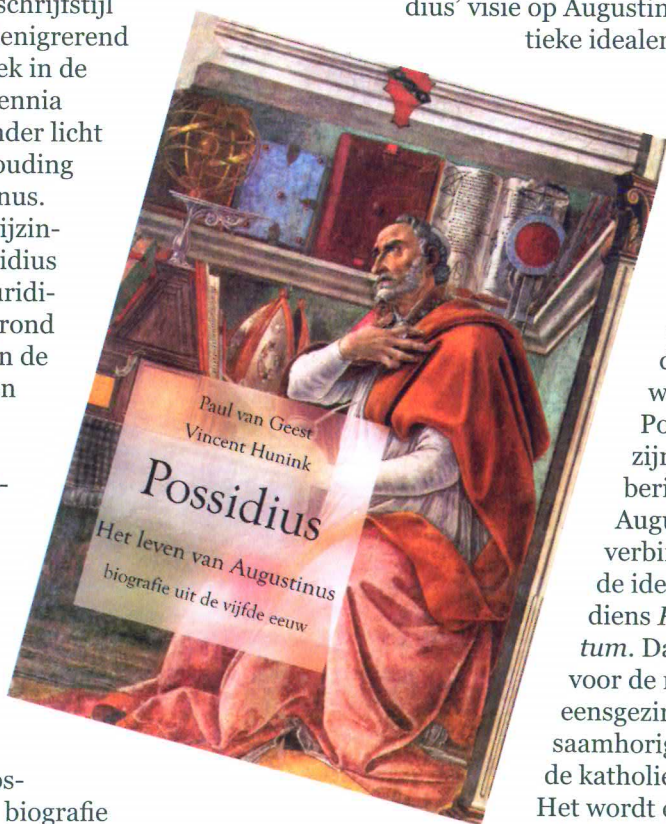
beetje overvloedig: de vele literatuurverwijzingen staan alle tweemaal volledig uitgespeld in de voetnoten en het literatuuroverzicht.

Een ander licht op Possidius

Maar de inhoud biedt een uitstekend overzicht van de veranderingen in de waardering voor Possidius en zijn biografie sinds 1986. Liet men zich voorheen over Possidius' vorming en schrijfstijl nogal eens denigrerend uit, onderzoek in de voorbije decennia werpt een ander licht op zijn verhouding met Augustinus. Er zijn aanwijzingen dat Possidius vooral een juridische achtergrond had, die hij in de loop der jaren met succes heeft aangevend om Augustinus te beïnvloeden tijdens hun controverse met de donatisten.

Ook blijkt Possidius in zijn biografie over Augustinus minder onderdanig en vroom dan vroeger werd aangenomen. Vanzelfsprekend kent het levensbericht enkele karaktertrekken van wat later in een hagiografie als algemeen goed wordt verondersteld. Maar Possidius kleurt het leven en de persoon van Augustinus ook naar enkele bijzondere doelstellingen. Die komen in deze uitgave onder andere aan het licht doordat de auteurs de *Vita Augustini* opnieuw met de *Indiculus* hebben herenigd.

Possidius ordent Augustinus' werken allereerst naar geestelijke stroming van zijn tijd. Door die opzet krijgt de *Indiculus* het karakter van een naslagwerk, dat kon worden gebruikt bij de opleiding van nieuwe geestelijken in Noord-Afrika. De vorming van katholieke *clerici*, die de controverse met andere geestelijke groeperingen moesten aangaan, brengt de inleider uitdrukkelijk in verband met Possidius' visie op Augustinus' monastieke idealen.

Ten slotte heeft men meer dan vroeger oog voor de manier waarop Possidius zijn levensbericht over Augustinus verbindt met de idealen uit diens *Praeceptum*. Dat geldt voor de nadruk op eensgezindheid en saamhorigheid voor de katholieke zaak. Het wordt ook uitgedrukt in de manier waarop Augustinus als een man van het midden wordt getypeerd die wars is van extreme leefpraktijken.

De nieuwe uitgave heeft een klein formaat en is als paperback gemakkelijk mee te nemen. De aanschaf waard!

Hans van Reisen